

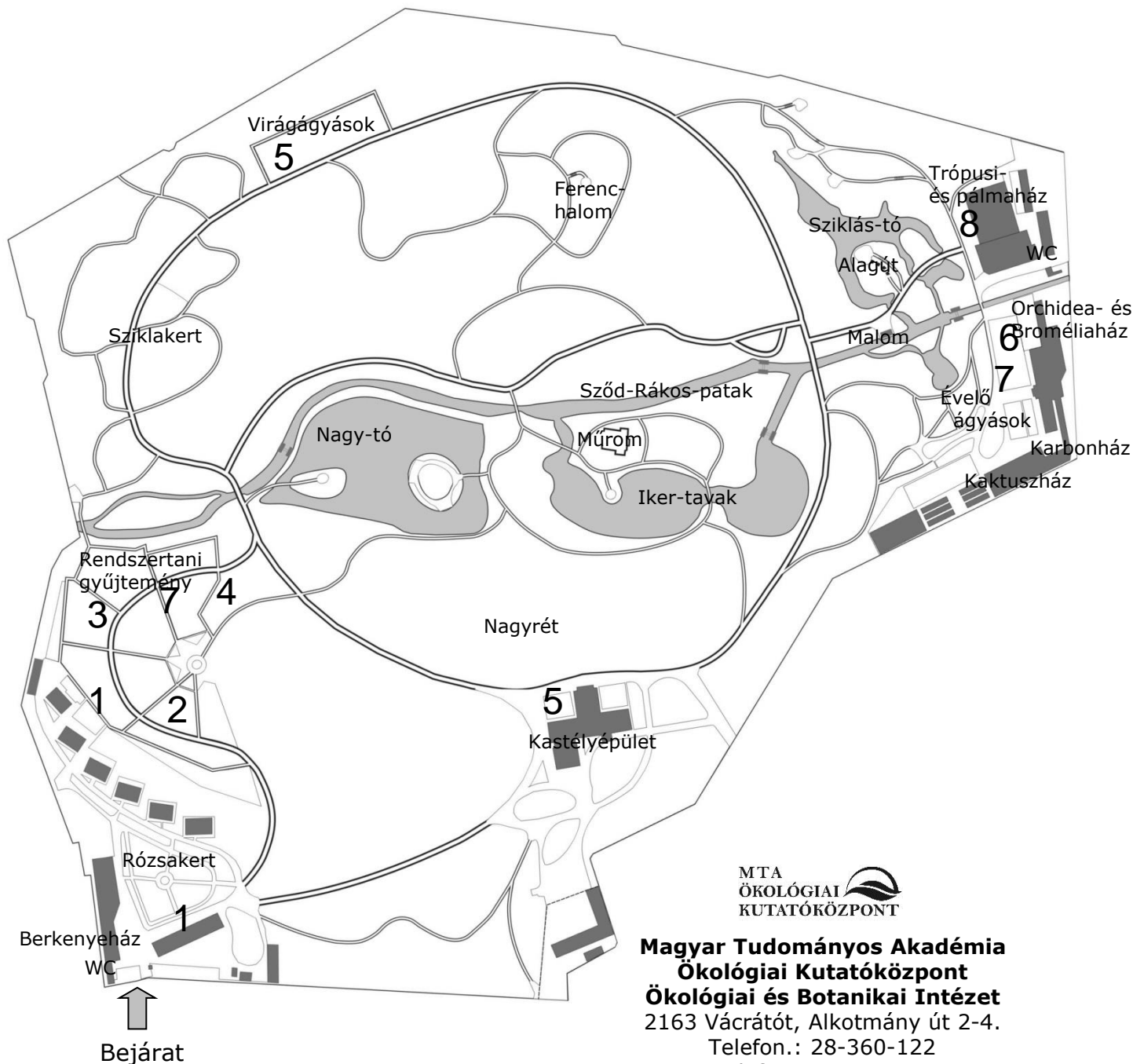
2017. augusztus

A hónap érdekességei

Nemzeti Botanikus Kert Vácrátót

Cosmos

MTA
ÖKOLÓGIAI
KUTATÓKÖZPONT

**Magyar Tudományos Akadémia
Ökológiai Kutatóközpont
Ökológiai és Botanikai Intézet**

2163 Vácrátót, Alkotmány út 2-4.

Telefon.: 28-360-122

Telefax: 28-360-110

E-mail: botanikuskert@okologia.mta.hu

www.botanikuskert.hu

www.berkenyehaz.hu

www.okologia.mta.hu

Üdvözöljük Botanikus Kertünkben,
mely hazánk leggazdagabb, mintegy
12 ezer növényfajt és fajtát számláló
élőnövény-gyűjteménye.

Térképes útmutatónk abban segít,
hogy az aktuálisan virágzó fajok,
vagy más időszakú látnivalók közül
néhányat könnyedén megtaláljon
Kertünkben.

Üdvözljük hazánk leggazdagabb, mintegy 12 000 növényfajt és fajtát számláló élőnövény-gyűjteményében, a Magyar Tudományos Akadémia Vácrátóti Botanikus kertjében. Törzsvendégeink jól tudják, hogy tűzzön kegyetlenül a nap, fújjon a jeges szél, a 27 hektáron elhelyezkedő, elbűvölő hangulatú tájképi kertbe ágyazódó tudományos gyűjtemény évszokról évszakra mindig kínál valami érdekességet a növényvilág végtelen sokféleségéből. Havonta megjelenő térképes ajánlatunkkal néhány időszakú látnivalóra szeretnénk felhívni növény szerető látogatóink figyelmét.

KISASSZONY HAVA. Augusztus már a termésérés ideje. Kertünkben is megkezdődött és egész őszön át tart a maggyűjtés. A beérett terméseket illetve magokat begyűjtjük, tisztítjuk, ha szükséges szárítjuk, majd év végén, a minden évben kiadott *Index Seminum* (magkatalógus)-ban felkínáljuk őket, mintegy 600 botanikus kertnek, arborétumnak, akikkel nemzetközi tudományos magcsere kapcsolatban állunk, a világ minden tájáról. Gyűjteményeink fejlesztését mi is jórészt ennek a nagy hagyományú, csererendszernek a segítségével oldjuk meg.

1. Idén látogatóink a bazsalikom sok, színben, levélalakban és illatban különböző fajtáival találkozhatnak kertünkben, a Tornácosház lépcsőjén, a Rendszerkertben, sőt az egyházi ágyásokban. Van köztük citrom, szegfűszeg, fahéj illatú is. A **kerti bazsalikom** (*Ocimum basilicum*) 20-80 cm magas, bokrosan elágazó, egyházi, erős illatú növény. Szára négyszögletes, rövid nyelű levelének 3-4 pár erőteljes oldalere van. Laza virágzatban, nyáron nyíló ajakos virágai sárgásfehérek vagy lilásak. Gyógynövényként is ismert, levele övsömör, pattanások, rovarcsípés ellen jó. Teáját gyomor- és bélhurut, köhögés ellen használják, étvágyjavító, idegnyugtató, szélhajtó és vizelethajtó hatása is van. A szappan- és parfümgyártás is felhasználja. Különösen a mediterrán ételek fontos zöldfűszere. Eredeti élőhelye nem ismert pontosan, valószínűleg Indiából származik, de ősidők óta sokféle ültetik. Már az egyiptomi sírokban is találtak bazsalikomkoszorút. Olaszországban az udvarlás egyik szimbóluma volt, a fiatal lányok párkereséskor bazsalikomcsokrot tűztek a mellükre. A magyar parasztkertek és temetők népszerű növénye volt, a veteményeskertben paprika, paradicsom mellé ültették, hogy elűzze a kártevőket, de ablakban, cserépben is nevelték.

2. A mályvafélék (*Malvaceae*) ágyásában nyílik a feltűnő szépségű **mocsármályva** (*Hibiscus moscheutos*). Hazája Észak-Amerika keleti része, Massachusettstól Floridáig, sós mocsarakban, víz-partokon él. Fásodó tövű évelő növény. A vadfaj 2 m magas, halvány rózsaszín, 16 cm átmérőjű virággal. Szépsége miatt régóta kultúrába vették, és számtalan szebbnél szebb, élénk színű fajtája van forgalomban, köztük az Alsótekeresi Faiskola ajándékaént kertünkben nevelt 'Sweet Caroline' és 'Blanc Coeur rouge'.

3. A füzényfélék (*Lythraceae*) a ligetszépékkal (*Onagraceae*) együtt, egy ágyásban kaptak helyet. A családba tartozó hazai növények mind lágyszárú, mocsári vagy vízivények. A füzények közül két természetesebb faj őshonos hazánkban, a vékonyabb szárú, laza, megnyúlt virágzatú **vesszős füzény** (*Lythrum virgatum*) és a vaskosabb, sűrű, tömött virágzatú **régi füzény** (*L. salicaria*). E utóbbi érdekes módszert „fejlesztett ki” az önbeporzás kiküszöbölésére. Különböző egyedeinek virágában háromféle hosszúságú porzót, illetve bibét láthatunk, s sikeres beporzás csak a másik egyed azonos hosszúságú ivarlevelei között mehet végbe. Mindkét füzény mocsarak, mocsárrétek növénye.

4. A **kerti mályvacserje** (*Hibiscus syriacus*) közkedvelt, nyáron virágzó díszcserje, parasztkertekben és városi parkokban egyaránt gyakori. Sok szép, különböző színű, méretű, egyszerű és telt virágú fajtája virít a rendszerkert szélén elhelyezkedő gyűjteményünkben. Kelet-Ázsiából származó növény, Kínában és Japánban már régés-rég óta kultúrába vették. Koreában is nagy népszerűségnek örvend, olyannyira, hogy az ország nemzeti virága lett. Európába a XVI. század végén került, s közel-keleti származásának hitték, innen tudományos neve: *syriacus*, népi neve: törökrózsa.

5. Május végétől egészen az első őszi fagyokig egyházi kerti virágok színesítik a kertet. Az elmúlt évekhez hasonlóan a több száz egyházi növény palánta került kiültetésre kertünk különböző pontjain, a Floretum Kft. termékei. A felső, nagy egyházi ágyásokban a legnépszerűbb egyházi virágokból találunk bemutatót. A szivárvány színeiben többek között **pillangóvirág** (*Cosmos*), **petúnia** (*Petunia*), **díszdohány** (*Nicotiana*), **bársonyvirág** vagy **büdöske** (*Tagetes*), **vaníliavirág** (*Heliotropium*),

bojtocska (*Ageratum*), **rózsameténg** (*Catharanthus*), **paprikavirág** (*Salvia splendens*), **hamvas zsálya** (*Salvia farinacea*), **vasfű** (*Verbena*), **szalmagyopár** (*Helichrysum*) kerti fajtái pompáznak. A kastély felé vezető út mentén, a fák alatt árnyéket kedvelő virágok pompáznak. Nyár végére összefüggő virágzónyelet alkotnak a rendkívül mutatós, szárságot is jól tűrő, évelő, de nálunk nem télálló **kerti begónia** (*Begonia x semperflorens*) fajtái.

6. Az évelő és sziklakerti gyűjtemény ágyásaiban nyár közepén virít a **szikai sóvirág** (*Limonium gmelinii*). A Tiszántúl ürmös szikes pusztáin sokszor nagy tömegben tenyésző sóvirágot sokféle népi néven ismerjük: vasvirág, széki lapu, sziksaláta, lelleg, jegesvirág, betyárvirág, pásztorvirág, gólyavirág, sziksóvirág, lósóska stb. Évelő növény, bőrnemű, pozsgás levelekkel. 20-60 cm magas kékeslila virágzata júliustól szeptemberig nyílik, s már messziről feltűnik. Mutató és tartós virágzata szárítva is megőrzi színét, szárazvirágnak gyakran gyűjtik. Gyökerei sok cseranyagot tartalmaznak, ezért finom bőrök cserzésére használták. Közeli rokona, a kaukázusi sóvirág (*Limonium meyeri*) száraz, elágazó, kemény hajtásaiból Közép-Ázsiában durva seprűt kötnek.

7. A **széleslevelű pikkelyesfű** (*Chasmanthium /syn. Uniola/ latifolium*) különleges szépségű fű, mely meglehetősen ismeretlen a díszfüveket kedvelők körében is. Díszítő értékét a lapos, halbordaszerűen elrendeződő kalászkák adják. Szárazkötészetben is alkalmazható. Észak-Amerika középső és keleti államaiban, lombhullató erdők patak- és folyópartjainak növénye. Észak-Mexikóban is megtalálható. A szélsőségesen mély árnyéktól eltekintve bárhol jól érzi magát, ha elég csapadékot kap. Esetenként támaszt igényel.

8. A Pálmaház mellékhajójában most nyílnak a jól ismert, Dél-Amerika trópusi esőerdeiből származó **flamingóvirágok** (*Anthurium*). A kontyvirágfélék (*Araceae*) családjába tartoznak. Húsos tengelyű, apró virágokból álló torzavirágzatukat feltűnő színű buroklevél veszi körbe. Termesztésben leginkább a Kolumbiában és Ecuadorban őshonos, s a trópusi esőerdőkben epifitonként (fánlakó életmódot folytató növény) élő **André-flamingóvirág** (*Anthurium andraeanum*) fajtáival találkozhatunk.

